

Integrace v LatAm

Březen 2016

Počátky integrace

- Od 60. let
- Vychází z tradice „bolívarského snu“
- Mnoho integračních seskupení, jejich mapa je nepřehledná
- První integrací je Latinskoamerické sdružení volného obchodu (ALALC) – 1960
- Ihned následuje Středoamerický společný trh (CACM)
- V roce 1969 podepsána Cartagenská dohoda – vznik Andské skupiny

70. a 80. léta

- Vývoj světové ekonomiky paralyzoval integrační snahy – ropné krize
- Po celé LA dluhová krize a narůstá státní protekcionismus a neochota spolupracovat
- Přesto vznikají další iniciativy – CARICOM, Amazonský pakt
- „Ztracená dekáda“

90. léta

- „Renesance integrace“
- Nový regionalismus
- Velké změny v politické i bezpečnostní oblasti v regionu
- Jak obnovení spolupráce či její transformace, tak vznik nových projektů, jako je Mercosur či NAFTA

Etapy integračního procesu

- Dle Bély Ballasy:
- 1: zóna volného obchodu – odstranění překážek obchodu mezi zeměmi, nikoliv navenek
- 2: celní unie – koordinace obchodní politiky, existence společného celního sazebníku
- 3: vnitřní trh – kromě zboží též volný pohyb služeb, osob a kapitálu
- 4: HMU – odstranění národních měn, koordinace ekonomických politik a rozpočtové politiky

Supranacionalismus vs. Intergovernmentalismus

- Souvisí s konceptem národní suverenity
- Ochota vzdát se určitých kompetencí a přesunout je na nadnárodní těleso
- V rozvojových zemích státy na suverenitu daleko opatrnější

Důvody pro integraci

- Primárně ekonomické – využití potenciálu většího ekonomického celku
- V případě pokusů o politickou integraci též snaha o to, aby státy jako celek měly větší váhu v mezinárodním dění
- V rozvojovém světě často politické motivy převyšují nad ekonomickými
- Přináší stabilitu

Trade promotes peace

- Ekonomická integrace zvyšuje interdependenci mezi jednotlivými státy – zájem na dobrých vztazích roste
- Posilování vztahů mezi společnostmi a důvěry

Podmínky pro integraci

- Obecně ochota spolupracovat – zvyšuje se mezi demokratickými režimy
- Výhodnost pro všechny zapojené země
- Existence podobných zájmů
- Sdílení obdobných hodnot

Dopady integrace

- Zvýšení intraregionálního obchodu
- Kapitalizace výhod většího trhu
- Větší dopad v mezinárodním prostředí
- Tvorba pravidel na vyšší úrovni (nutné hlídat dodržování)
- Vyšší bezpečnost v regionu

Možné problémy

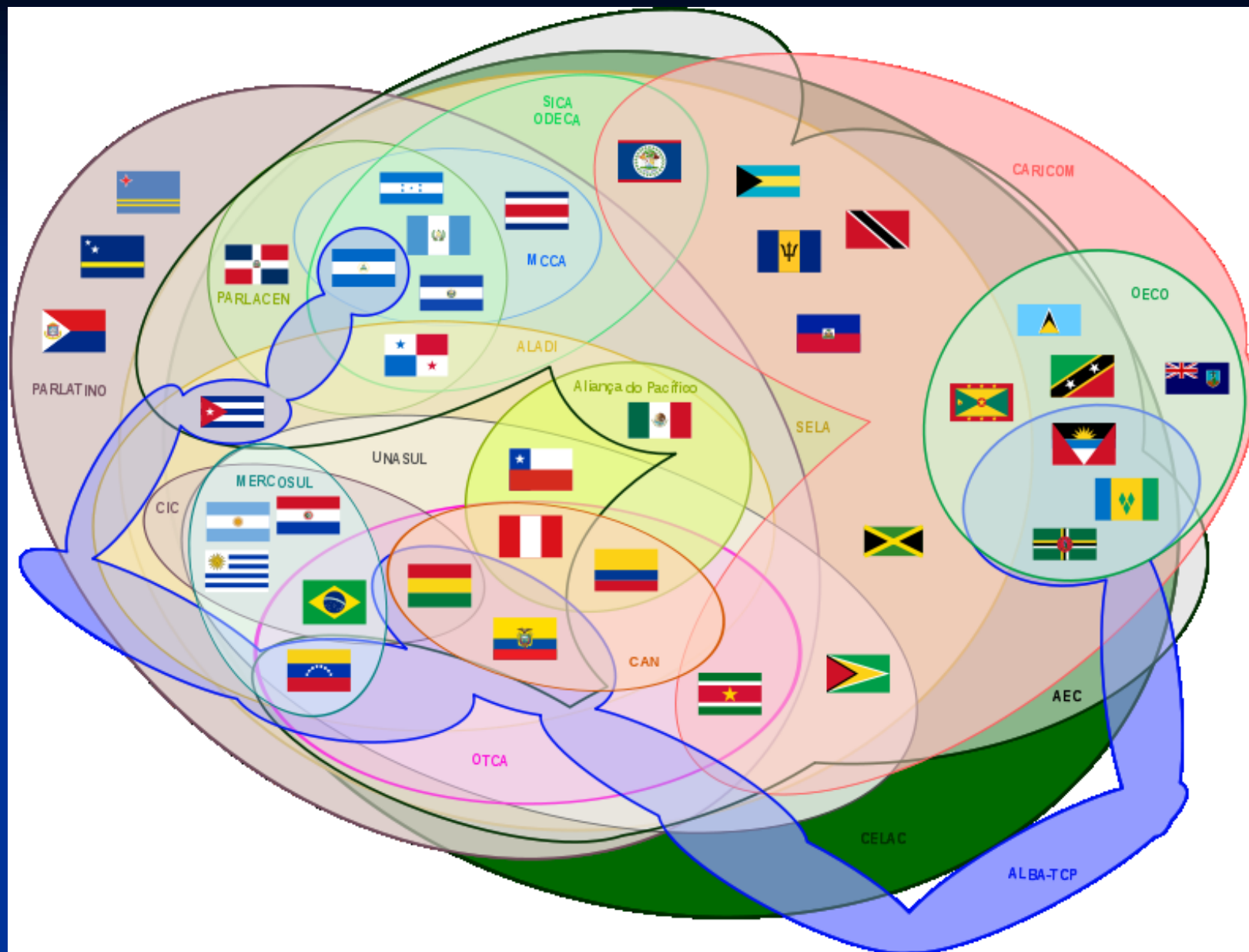
- Existence vnitřních konfliktů
- Různorodost států s ohledem na velikost a ekonomický potenciál
- Nedostatek zdrojů a omezená schopnost nakládat s nimi
- Různorodost zájmů
- Nerovnoměrné rozdělení benefitů integrace
- Nacionalismus, suverenita
- Nedostatek „osobní chemie“ mezi lídry v regionu
- Podílení se na více procesech

Možné problémy II

- Nedostatečná role soukromého sektoru
- Neodstatečná infrastruktura
- Nedostatek integrace do globální ekonomiky
- Obecně slabé státy
- Nedostatečná úroveň byrokratů
- Integraci není přikládána vysoká důležitost
- Nejasný, široký záběr integrace

Průběh integrace

- Pohybuje se kupředu tempem nejpomalejšího státu
- Vztah mezi hloubkou integrace a počtem zainteresovaných států
- Tendence k ochraně národních zájmů zpomaluje integraci
- Otázka existence nezávislého a silného „soudce“

Andské společenství národů

- Dohoda z Cartageny již z roku 1969
- V 70. letech vystupuje Chile z důvodu rozdílného pohledu na ekonomiku
- 80. léta poněkud ustrnulý proces
- V 90. letech nový impuls, snaha o vytvoření společného trhu s politickými prvky (náznaky společné zahraniční politiky)
- V současné chvíli v krizi, vystoupila Venezuela, Bolívie je do budoucna s otazníkem

MERCOSUR

- Založen 1991 Smlouvou z Asunciónu (změněno již 1994 Smlouvou z Ouro Preta)
- Na počátku výrazný politický podtext – sbližování Argentiny a Brazílie
- Krizová léta 1999-2003 – pád HDP, evidentní snížení provázání ekonomik
- V současné době dokončována celní unie, pak je v plánu společný trh

Problémy MERCOSURU

- Dominance Brazílie
- Různý pohled na integraci ze strany malých a velkých států
- Politický nebo obchodní integrační proces?
- Dlouhé přistupování Venezuely
- Neschopnost vyjednat si obchodní smlouvy mimo oblast LatAmu
- Není oslabeno postavení vznikem Unasuru?

Integrace a demokracie

- Demokracie může být jedním z „pravidel klubu“
- Podmínka pro vstup či hrozba vyloučením v případě porušení
- Otázka důvěryhodnosti hrozby
- Hrozba je vyšší u bohatších zemí s velkou provázaností
- Regionální bloky v tomto silnější než WTO či OSN
- Paraguay a Mercosur v roce 1996

Reálné dopady - Paraguay

- Vyloučení Paraguaye z Mercosuru po odvolání prezidenta Luga
- „Parlamentní puč“
- Otázka, zda nebyly jiné důvody – vstup Venezuely

NAFTA

- Původně měla být jen US-CAN
- Velká snaha prezidenta Salinase připojit se k projektu
- Vznik v roce 1994
- Striktně mezivládní charakter

Kritika NAFTA

- Většinou zleva
- Dopad na mexické zemědělství
- Nedostatečné snižování míry chudoby
- Rozevírání nůžek mezi severem a jihem Mexika
- Dopady na životní prostředí - Maquiladoras
- Deindustrializace USA, ztráta pracovních příležitostí

Cesta k FTAA

- Iniciativa USA – Bush starší – 1990 – Iniciativa pro Ameriky „zóna volného obchodu od Anchorage po Ohňovou zemi
- Summit v Miami – Deklarace principů – mezi jinými i závazek vytvořit FTAA do roku 2005
- Hayes: úspěchu napomohla shoda na širokém spektru otázek, nutnost na nich spolupracovat a fakt, že vlády měly demokratický mandát

Další vývoj

- 1998 Summit v Santiagu
- Principy vytváření FTAA:
  - 1) Vše založeno na konsenzu
  - 2) V souladu s pravidly WTO
  - 3) Přijímat se bude dohoda jako celek „single undertaking“
  - 4) Komplementarita s již existujícími procesy

Miami 2003

- Zlom, nešťastné naplánování po neúspěšném jednání WTO v Cancúnu
- Snaha o vyjednávání buďto „variabilní geometrie“, nebo „FTAA-lite“
- FTAA dodnes nevznikla

Největší problémy FTAA

- Pozice některých zemí
- Problematika zemědělství
- Existence integračního seskupení zahrnujícího prakticky celou JA – Jihoamerické společenství národů

UNASUR

- Jihoamerický projekt pod taktovkou Brazílie
- Navazuje na ideu SAFTA z 90. let
- Hlavní sídlo v Quito
- Výrazně institucionálně inspirováno Evropskou unií
- Vize volného pohybu osob, zboží (2014-2019)
společné měny
- Účastní se všechny státy jižní Ameriky

Výhledy UNASURu

- Budování důvěry
- Emancipace od USA
- Role Brazílie
- Chile jako hodnotový leader?
- V minulosti nevypočitatelný Chávez, dnes další vývoj ve Venezuele

ALBA

- Bolívarská alternativa pro Ameriky
- Ideologická integrace – spíše blok obdobně smýšlejících zemí
- Projekt bývalého venezuelského prezidenta Cháveze
- Kuba, Bolívie, Nikaragua, Dominikánská republika, Ekvádor
- Po smrti Cháveze význam upadá

Pacifická aliance

- Založena 2012
- Chile, Perú, Kolumbie, Mexiko
- „Pacifické pumy“
- Třetina HDP LatAm
- Spojuje je liberální a proexportní přístup k obchodu
- Protiváha Mercosuru?